

Haastedisie 2001
Jaorgang 5, nr. 3
Oplage: 1000 stoks

BESTE JONGEN EN MAEGIES!

Veur jim ligt de ni'je *Uut de buse*. In et kommende schoelejaor kriegen jim die weer vier keer. In et kraantien kommen dit jaor een ni'j onderdiel. Een peer van de oolde rebrieken kommen d'r daordeur wat minder vaeke in. Ni'j is et stripverhael dat van now of an elke keer op de achterkaante van *Uut de buse* te vienen is. Et is bedocht, schreven en tekend deur meester Jan Oosterhof van Steggerde. Hi'j kan dat hiel goed. Wi'j wussen dat, omdat hi'j ok al een peer jaor hiele mooie striptekening veur de *Stellingwarver spreukekelinder* maekt. Die spreukekelinder is een scheurkelinder mit veur elke twee daegen ien blattien. Meester Oosterhof tekende now al weer veur de dadde ker twaelf van die blatties. Misschien hebben jim die wel es zien, omdat jim thuus ok zoe'n kelinder hebben. Toch hebben we veur de aorigheid ok iene daarvan op disse bladziende ofdrokt.

Wat d'r van 't jaor wel weer ieder keer in komt is een verhael in et Stellingwarfs. Dit jaor bin dat vier verhaelen over Anna en Kellie. Op bladziende zesse vertellen we daor wat meer over en daor kun jim ok et eerste verhael over et maegien Anna en heur buurhond Kellie lezen. Ok is et et doel dat d'r alle keren weer een puzzel in *Uut de buse* komt. Wi'j hebben van flink wat schoelen heurd dat jim die mooi vienen om op te lossen, dus gaon we daor mooi mit deur. En vanzels de moppies! Ok die kun jim weer alle keren in jim kraantien vienen!

De ere drie ere rebrieken *Uut de Stellingwarver netuur*, *Vroeger en now* en *Uut et Stellingwarfs Woordeboek* bliieven bestaon, mar zullen d'r misschien niet alle keren in staon. Dat hangt alle keren weer een betien van de ruimte of.

Wi'j zollen et vanzels ok hatstikke mooi vienen as jim zels es wat veur et kraantien maeken zollen. Dat kan bi'jglieks om een ni'jgien gaon van jim schoele, of van iene van jim zels, of van een belangriek gebeuren in jim dörp, daenk d'r mit mekeer mar es over nao! As jim wat hebben, dan kun jim dat an oons toesturen. Oons adres is *Stellingwarver Schrieversronte, ofdieling Hiemkunde, Willinge Prinsstraote 10, 8421 PE Berkoop*.

UUT DE STELLINGWARVER NETUUR

BLAEDEN IN DE HAAST

Et is haast. Et wodt aovens de hieltied eerder donker en et locht moet op. Et regent wat vaeker en now en dan wi'jt et beheurlik. Et is de tied van leezens en jasse an aj' naor buten gaon. In huus is et knus en ie kriegen weer wat vaeker een lekkere prakke stampot op je bod. Heerlik, of niet soms?

De haast is ok de tied dat de blatties van de bomen valen. Eerst verkleuren de meersten prachtig, mar nao een posien dwarrelen ze naor beneden. Et is now een mooie tied om zokke blaeden es wat beter te bekijken. Niet een blad is ommes geliek. Alle bomen hebben weer aandere blaeden. In et eerste plak is de vorm vaeks hiel verschillend; in et twiede plak de kleur.

Op disse bladziede zien jim vuuf blaeden van vuuf bomen die in de Stellingwarven een protte veurkommen. De naemen van de bomen staon d'r bi'j. De naeme in **vette** letters is de de Nederlaanse; de naemen in *kursief* bin de Stellingwarver. Jim zien dat disse blaeden veural hiel verschillend van vorm binnen. Mar ok de kleur verschilt in de haast nogal. Dat ziej' op disse zwat-wittekenings vanzels niet. Om dat an de weet te kommen, kuj' netuurlik et beste es in een bos in de buurt kieken. Mar misschien hebben jim ok mooie boeken over bomen op schoele, of zuuk bi'jglieks mar es op Internet!



kastanje
kestanje
kestanjeboom



eik
iekenboom
iek
ekkelboom



esdoorn
esdoorn



berk
birk
birkenboom



lijsterbes
liesterbeie
fluitehoolt
sapiepen

PIEPMOESPUZEL

Jim kennen vast allegere Piepmoes nog wel. In 't *Herenhoentien* konnen jim ommes altied een verhael over et moesien en zien kammeraden vienen. En over zien vi'janen Klaos de kaeter en Miep, et vrundinnegien van Klaos, weten jim nog?

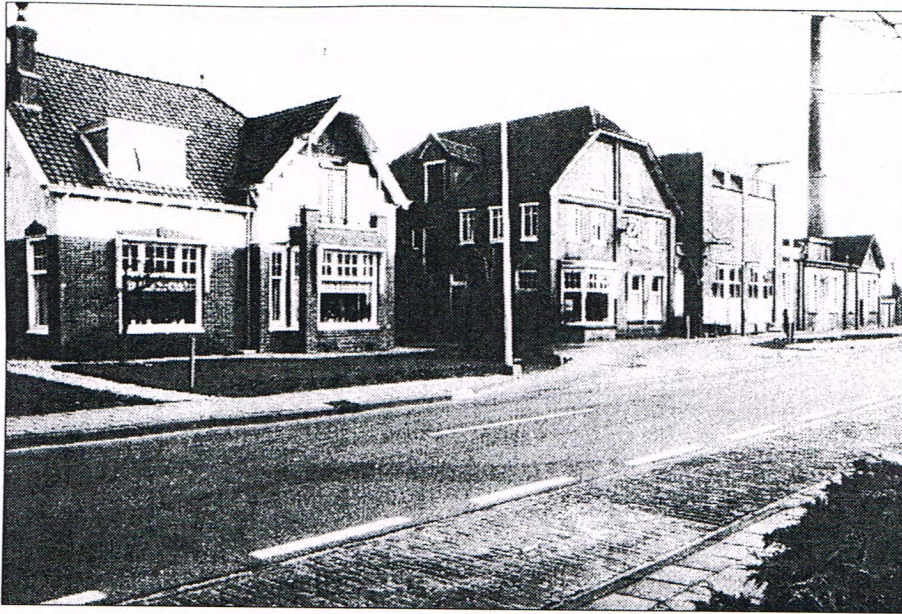
In de deurstreepuzzel van dit keer zitten 21 woorden verstopt die mit Piepmoes en zien kammeraden te maeken hebben. Sommigen zitten d'r gewoon horizontaal in, dus van links naor rechts, of achtersteveuren, dus van rechts naor links. D'r bin d'r ok die as vertikaal, dus van boven naor onder of van onder naor boven verstopt zitten. En een stok of wat zitten d'r diagonaal in. Diagonaal wil zeggen schieve: van linksboven naor rechtsonder, of van rechtsboven naor linksonder, en omgekeerd! Sommige letters kun in twee woorden veurkommen.

As jim alle 21 woorden deurstreept hebben, blieden d'r nog 13 letters in de puzzel over. Die letters vormen mit mekere van links naor rechts ok een woord. Ok dat woord het mit de verhaelen van Piepmoes te maeken. Welk woord is dat?

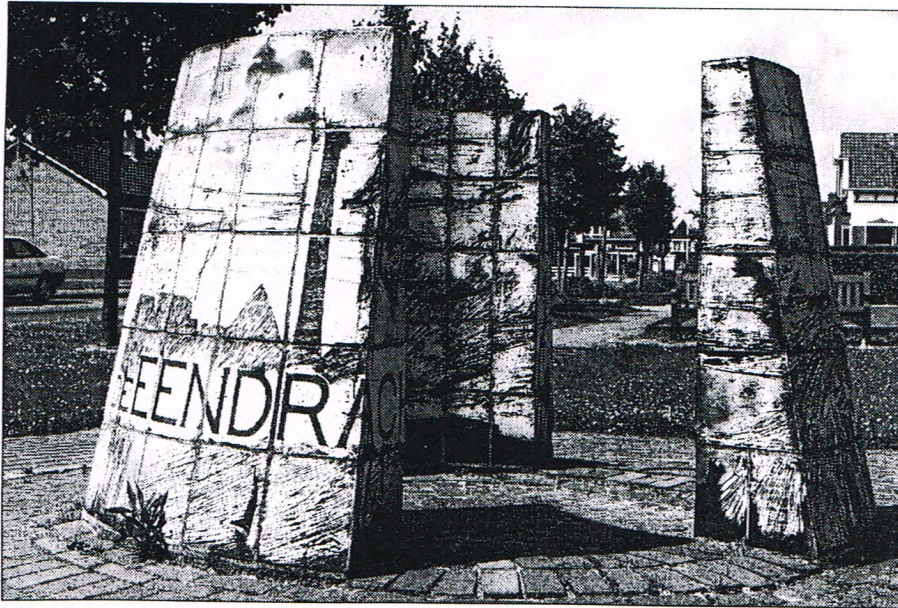
boerderi'je	R	E	T	E	A	K	E	D	S	O	A	L	K
bomen													
bos	O	E	U	P	E	N	P	L	A	K	L	E	B
buurman													
daweltien	O	S	P	H	E	E	V	E	O	D	E	E	O
diedel													
doeve	D	E	R	W	B	U	U	R	M	A	N	T	E
eupen plak													
gelegouw	B	O	O	U	O	R	H	E	N	W	D	S	R
honnen													
kesteel	O	M	T	O	M	M	O	L	L	E	E	E	D
klaos de kaeter													
lende	S	P	T	G	E	H	N	O	E	L	E	K	E
miep													
molle	S	E	E	E	N	T	N	O	D	T	E	B	R
nust													
oele	I	I	R	L	N	S	E	P	E	I	M	O	I'J
piepmoes													
protter	E	P	T	E	I	U	N	E	I	E	N	S	E
roodbossien													
vrundinnegien	N	E	I	G	E	N	N	I	D	N	U	R	V

Et woord van 13 letters is:

VROEGER EN NOW



Zuivelfabriek 'De Eendracht' in Makkinge, vlak nao de sluting in 1984.



Op et plak van de oolde zuivelfabriek kwam een prachtig keunstwark dat an de febriek herinneren dot. Et is maekt deur Peter Hiemstra van Berkoop.

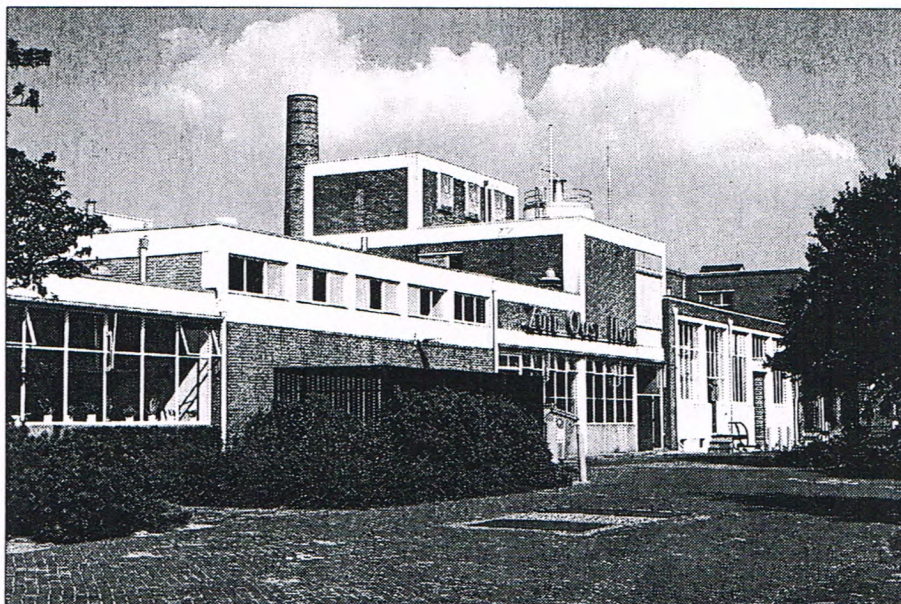
Oolde zuvelfebrieken

In een hieleboel Stellingwarver dörpen ston vroeger een zuvelfebriek. Vaeke wodde zoe'n febriek ok wel de melkfebriek of de botterfebriek nuumd. Een peer jaor leden stonnen d'r in de Stellingwarven nog mar twie van zokke febrieken, iene in Else en iene in Oosterwoolde. Die van Else gong dichte en de zuvelfebriek van Oosterwoolde is now nog de ienige. Et is ok mar de vraoge as die wel bestaon blift. Een peer jaor leden wodde d'r al een ofdieling sleuten en volgend jaor gaot d'r weer iene dichte.

Soms wo'n de oolde febrieken ofbreuken, zoas bi'jglieks in Wolvege en Makkinge (zie de boverste foto hiernaost). Op et plak daar de febriek in Wolvege ston, wodden laeter ni'je huzen bouwd. In Makkinge kwam d'r een keunstwark te staon. Een hiel mooi keunstwark dat an de oolde febriek herinneren dot. Et is maekt deur Peter Hiemstra van Berkoop (zie de onderste foto op de bladziede hiernaost).

Ere keren laoten ze de febriek staon en wo'n de gebouwen verkocht. Vaeks komt d'r dan ien of aander bedrief in. Zo kwam d'r indertied in de oolde melkfebriek van Munnikeburen een mesthaandel. In de febriek van Else (zie foto disse bladziede) kwam een bedrief dat hiele grote, mooie, zonuumde chalets bouwt. Een chalet is aenlik een soort huus daj' over de weg vervoeren kunnen. En om zoks te maeken hej' vanzels een groot gebouwd neudig!

Vroeger weren d'r in de Stellingwarven veul meer melkfebrieken, konnen jim al lezen. Rond 1900 stonnen d'r in West-Stellingwarf goenend in Noordwoolde, Steggerde (twieje), Wolvege (twieje), Buil, Spange en Munnikeburen. In Oost-Stellingwarf stonnen ze in Berkoop, De Fochtel, Haulerwiek, Makkinge, Appelsche, Else en in Oosterwoolde.



In de oolde botterfebriek van Else maeken ze tegenwoordig gien botter of keze meer, mar prachtige chalets

Op disse bladziede staot et eerste verhael over Anna en Kellie. De verhaelen gaon over een mae-gien, Anna, dat van alles beleeft tegere mit heur buurhond Kellie. In dit eerste verhael kun jim lezen hoe ze mekere kennen leren. In de rest van et schoelejaor kun jim nog drie ere verhaelen over heur lezen. Ze bin allegere schreven deur Sietske Bloemhoff.

1. Anna en Kellie

Anna woont in een dörp.
Elke dag gaot ze lopend naor schoele.
Hielendal alliend.
Anna woont een aende van de weg of.
Midden in de bos.
An et pad in de bos wonen veerder gien kiender.
Tussen heur huus en schoele staon mar twie huzen.
In et eerste huus wonen twie oolde meensken.
Ze wuiven altied as Anna naor schoele gaot.
In et twiede huus wonen ok twie aorige meensken.
Mar d'r woont ók een grote zwatte hond.
En die hond is niet aorig.
Elke dag blaft en gromt hi'j as hi'j Anna zicht.
Anna is best wel een betien bange veur de hond.
De hond kan gelokkig niet bi'j Anna kommen.
Om et hiem zit een stok gaas.
Mar stel je veur dat hi'j daor een keer overhenne springt!

Op een morgen lopt Anna weer naor schoele.
Et is krek as is et aandere as aandere morgens.
As ze bi'j et twiede huus komt, begriopt ze waaromme.
Ze zicht Kellie, de grote zwatte, hond niet.
En et hekkien op et pattien naor et huus toe staot los.
Wat zol d'r an de haand wezen?

Inienend zicht Anna de grote, donkere auto.
Et is een donkere Mercedes en hi'j staot midden op de weg.
Vlak veur de auto ligt wat op de weg.
D'r staot een man bi'j.
Anna schrikt en vligt d'r naor toe.
Veur de auto ligt Kellie zachies te goelen.

Hi'j kikt Anna an.
Anna troost Kellie en aaikt him over de kop.
Ze verget hielendal dat ze aenlik bange veur him is.
Kellie goelt nog wel, mar hi'j wiemelstat ok een betien.
Hi'j is bliede dat hi'j Anna zicht.
Die kent hi'j temeensen.
Intied bin et vrouwgien en et baosien van Kellie d'r ok.
Ze gaon gauw mit Kellie naor de dierenarts.

Anna gaot naor schoele.
Ze moet de hiele dag an Kellie daenken.
As et mar weer goed komt mit Kellie!
Naor schoeletied gaot ze vot-en-daolik bi'j Kellie kieken.
Kellie het een potien breuken.
Mar dat kan weer hielemaole klaor het de dierenarts zegd.
Elke dag gaot Anna bi'j Kellie kieken.
En elke dag wiemelstat Kellie.
Zó bliede is hi'j dat hi'j Anna zicht!
As Kellie weer beter is komt Anna ok elke dag.
Want Kellie en Anna bin now dikke vrunden.

moppien

Robert vragt an zien heit as hi'j vanaovend op de tillevisie de voetbalwedstried van Et Vene zien mag. Dat mag. 'Mar mar iene helte,' zegt zien heit. 'Goed, heit,' zegt Robert, 'de twiede helte dan mar!'

moppien

As de dokter zien rontien deur et ziekenhuus dot, zicht hi'j inienend hoe een verpleegster een pesjent flink deur mekaander rammelt. 'In vredesnaeme, wat doen jow now toch,' vragt hi'j veraldereerd. 'Ik perbeer him wakker te kriegen, dokter,' zegt de zuster. 'Hi'j moet zien slaopteplet nog hebben!'

grappien

'Mevrouw,' vragt Jolien, 'kun jow mi'j ok vertellen hoe lange as de trein van Wolvege naor Amsterdam d'r over dot?' 'Een mementien,' zegt de vrouw aachter leket. 'Bedankt!' zegt Jolien.

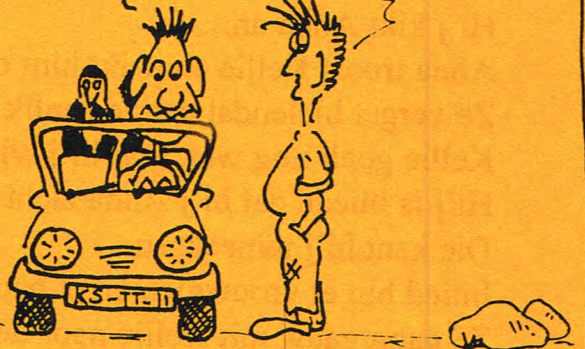
Zochten

in:

„Vandaag Voegels” 99

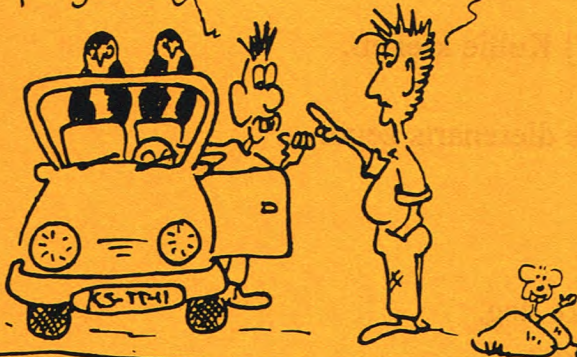
Goeie

Hoi Jochem.
Wat hej' daor?



Oh, dat bin
pinguins

Pinguins?
Hoe koj' daor an?



Now, die he'k wunnen
op 'e kermis.



Zoj' niet es rap mit die beesten
naor de
dierentuun?

Da's een
goed idee!



Van dag laeter!

Goeie

Ach, Jochem. Bin
jow nog niet naor
de dieren-
tuun west?



Wis wel... gister.
En vandaege gaon we
naor et
straand!

